

**Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний»
Кафедра фінансово-економічних дисциплін**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи

Оксана КОГУТЮК

2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ВКЗ 2 МЕНЕДЖМЕНТ

Підготовки – бакалаврів

Галузь знань – 07 Управління та адміністрування

Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Денної форми навчання

Факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності

2023-2024 навчальний рік

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Менеджмент» для студентів за спеціальністю галузі знань 07 Управління та адміністрування 072 Фінанси, банківська справа та страхування

РОЗРОБНИК:

спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри фінансово-економічних дисциплін **Буга О. І.**

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри фінансово-економічних дисциплін.

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 року

Завідувач кафедри фінансово-економічних дисциплін

_____ Наталія ЄВДОКИМОВА
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Вибіркова
Змістових модулів – 2	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Рік підготовки
		2-й
Загальна кількість годин – 90 годин		Семестр
		4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 години	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції 28 год.
		Практичні 23 год.
		Самостійна робота 39 год.
		Індивідуальні завдання:
		–
		Вид контролю:
		залік

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання вибіркової навчальної дисципліни «Менеджмент» є: формування знань з питань сучасного управлінського мислення у менеджерів системи спеціальних знань у галузі менеджменту, розуміння концептуальних основ системного управління організаціями и спеціальних знань у галузі менеджменту, практичних навичок, умінь та інших компетенцій щодо менеджменту організацій.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Менеджмент» є:

- ознайомлення студентів з основними визначеннями менеджменту;
- усвідомлення сутності і значення менеджменту як науки;
- ознайомлення з усіма управлінськими категоріями і виявлення взаємозв'язків між ними;
- розуміння характеру та особливостей здійснення управлінського впливу;
- формування в майбутніх економістів і менеджерів управлінського мислення, керівних навичок, здатності до прийняття управлінських рішень.

2.3. Компетентності.

2.3.1. Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

2.3.2. Фахові компетентності:

ФК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структур.

ФК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

ФК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

ФК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

2.4. Програмні результати навчання:

ПР02. Знати та розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 90 год., із них 28 год. – лекції, 23 год. – практичні заняття, 39 год. – самостійна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Менеджмент» завершується заліком.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. «Сутність, значення і особливості розвитку менеджменту».

Тема 1. Поняття і сутність менеджменту (лк. 4 год., пр. 2 год.).

Лекція 1. Предмет, об'єкт і суб'єкт менеджменту. Співвідношення категорій «управління» та «менеджмент». Організації як об'єкти управління. Організація та її середовище.

Лекція 2. Життєвий цикл організації. Менеджери та підприємці. Ролі менеджера в організації. Якості менеджера. Рівні та сфери менеджменту.

Практичне заняття 1. Поняття і сутність менеджменту.

Тема 2. Історія розвитку менеджменту (лк. 4 год., пр. 2 год.).

Лекція 3. Передумови виникнення науки управління організацією. Етапи розвитку менеджменту.

Лекція 4. Основні етапи розвитку управлінської науки в Україні. Сучасні погляди на менеджмент.

Практичне заняття 2. Сучасні погляди на менеджмент.

Тема 3. Планування в організації (лк. 4 год., пр. 2 год.).

Лекція 5. Поняття «планування». Типи планів. Стратегічне планування. Поточне планування. Оперативне планування. Управління за цілями.

Практичне заняття 3. Планування в організації.

Тема 4. Організація як функція управління (лк. 2 год.).

Лекція 6. Сутність організаційної функції. Процес побудови організаційних структур. Оцінювання та аналіз організаційних структур.

Тема 5. Мотивування як функція управління. Управління людськими ресурсами в міжнародному менеджменті (лк. 2 год., пр. 2 год.).

Лекція 7. Сутність мотивації праці персоналу. Основні теорії мотивації та межі їх застосування. Стимулювання праці як інструмент управління персоналом. Соціальна мотивація робітників. Специфіка менеджменту персоналу в міжнародних компаніях. Навчання та адаптація персоналу в ТНК. Системи мотивації персоналу в міжнародних компаніях.

Практичне заняття 4. Організація як функція управління. Мотивування як функція управління.

Модульна контрольна робота № 1 (2 год.)

Змістовий модуль 2. «Управлінські рішення, контроль та етика в менеджменті».

Тема 6. Управлінський контроль (лк. 2 год., пр. 2 год.).

Лекція 8. Сутність і види контролю на підприємстві. Процес і методи контролю. Характеристики ефективної системи контролю.

Практичне заняття 5. Управлінський контроль.

Тема 7. Прийняття управлінських рішень (лк. 2 год., пр. 2 год.).

Лекція 9. Сутність і види управлінських рішень. Процес прийняття управлінських рішень. Підходи до оптимізації управлінських рішень. Способи моделювання.

Практичне заняття 6. Прийняття управлінських рішень.

Тема 8. Комунікації в системі управління організацією (лк. 2 год., пр. 2 год.).

Лекція 10. Сутність комунікацій та їх інформаційне забезпечення. Комунікативний процес. Перешкоди на шляху ефективних комунікацій та методи їх подолання.

Практичне заняття 7. Комунікації в системі управління організацією.

Тема 9. Керівництво та лідерство (лк. 2 год., пр. 2 год.).

Лекція 11. Сутність та основні засади керівництва. Підходи до керівництва. Стили керівництва. Конфлікти як об'єкти керівництва. Сучасні типи ефективних лідерів.

Практичне заняття 8. Керівництво та лідерство.

Тема 10. Соціальна відповідальність та етика в менеджменті (лк. 2 год., пр. 2 год.).

Лекція 12. Види відповідальності в менеджменті. Етика в менеджменті.

Практичне заняття 9. Соціальна відповідальність та етика в менеджменті. Напрямки організаційних змін.

Тема 11. Організаційні зміни та ефективність менеджменту (лк. 2 год.).

Лекція 13. Напрямки організаційних змін та подолання опору змінам. Ефективність системи менеджменту.

Модульна контрольна робота № 2 (2 год.)

Залік – 1 год.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I.									
Сутність, значення і особливості розвитку менеджменту									
1.	<i>Поняття та сутність менеджменту</i>	10	6	4	2	-	-	4	-
2.	<i>Історія розвитку менеджменту</i>	9	6	4	2	-	-	3	-
3.	<i>Планування в організації</i>	9	6	4	2	-	-	3	-
4.	<i>Організація як функція управління</i>	7	2	2	-			5	-
5.	<i>Мотивування як функція управління. Управління людськими ресурсами в міжнародному менеджменті</i>	9	4	2	2			5	-
	<i>Модульна контрольна робота № 1</i>	2	2	-	2				-
	Разом	46	26	16	10	-	-	20	-

Змістовий модуль II.									
Управлінські рішення, контроль та етика в менеджменті									
6.	<i>Управлінський контроль</i>	7	4	2	2	-	-	3	-
7.	<i>Прийняття управлінських рішень</i>	7	4	2	2	-	-	3	-
8.	<i>Комунікації в системі управління організацією</i>	7	4	2	2	-	-	3	-
9.	<i>Керівництво та лідерство</i>	7	4	2	2	-	-	3	-
10.	<i>Соціальна відповідальність та етика в менеджменті</i>	7	4	2	2			3	-
11.	<i>Організаційні зміни та ефективність менеджменту</i>	6	2	2	-			4	-
	<i>Модульна контрольна робота № 2</i>	2	2	-	2	-	-	-	-
	<i>Разом</i>	43	24	12	12			19	
	Залік	1	1		1				1
	Разом за навчальним планом	90	51	28	23	-	-	39	1

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль I.		
Сутність, значення і особливості розвитку менеджменту		
1	Поняття та сутність менеджменту	2
2	Сучасні погляди на менеджмент	2
3	Планування в організації	2
4	Організація як функція управління. Мотивування як функція управління	2
	<i>Модульна контрольна робота № 1</i>	2
Змістовий модуль II.		
Управлінські рішення, контроль та етика в менеджменті		
5	Управлінський контроль	2
6	Прийняття управлінських рішень	2
7	Комунікації в системі управління організацією	2
8	Керівництво та лідерство	2
9	Соціальна відповідальність та етика в менеджменті	2
	<i>Модульна контрольна робота № 2</i>	2
	Разом	22

6. Теми лабораторних занять
не передбачені навчальним планом

7. Теми семінарських занять
Не передбачені навчальним планом

8. Самостійна робота

Самостійна робота студентів при вивченні курсу складається з різних видів: підготовка до аудиторних занять (лекції та практичних занять), вивчення законодавчих та нормативних актів України, завершення розпочатих на практичних заняттях завдань, передбачених робочою програмою курсу; відвідування консультацій (індивідуальних та групових); написання рефератів.

Підготовка до лекційного заняття передбачає обов'язкове вивчення матеріалу попередньої лекції і ознайомлення з матеріалами наступної лекції (підручники, посібники).

Підготовка до практичних занять передбачає обов'язкове вивчення отриманого теоретичного матеріалу з метою подальшого застосування знань на практичних заняттях, у наступній практичній діяльності.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль І. Сутність, значення і особливості розвитку менеджменту		
1	Поняття та сутність менеджменту	4
2	Історія розвитку менеджменту	3
3	Планування в організації	3
4	Організація як функція управління	5
5	Мотивування як функція управління	5
Змістовий модуль ІІ. Управлінські рішення, контроль та етика в менеджменті		
6	Управлінський контроль	3
7	Прийняття управлінських рішень	3
8	Комунікації в системі управління організацією	3
9	Керівництво та лідерство	3
10	Соціальна відповідальність та етика в менеджменті	3
11	Організаційні зміни та ефективність менеджменту	4
	Разом	39

9. Індивідуальні завдання
не передбачені навчальним планом

10. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- за джерелом інформації:

Словесні методи		
Лекція	Має інформаційний характер, чіткий план. Структура лекції підпорядковується логіці предмета	Стимулює конкретно-образне мислення, активізує логічне
Пояснення	Доказовий виклад матеріалу, пов'язаний з вивченням правил, економічних законів, господарських явищ, вимог нормативного законодавства	Застосовують на лекціях, під час практичних, лабораторних занять, консультацій тощо
Розповідь	Дає послідовний виклад ознак, особливостей, якостей предметів та явищ (опис окремої категорії, поняття тощо)	Застосовують на лекціях, практичних заняттях як фрагмент
Бесіда	Розмова викладача зі студентами на підставі чіткої системи, заздалегідь визначених запитань, які підводять слухачів до активного засвоєння системи фактів, нового поняття або закономірностей	Застосовується на лекціях, практичних заняттях
Евристична бесіда	Дає її учасникам можливість самостійно знаходити можливі відповіді на проблемні питання, має розвивальний характер	
Інструктаж	Має інформативний локальний характер, дуже близький до розпорядження алгоритмічного типу. Активна роль належить викладачу	Застосовується при наданні вказівок до виконання домашнього завдання, заповнення первинних документів та форм звітності тощо
Наочні методи		
Спостереження	Забезпечує безпосереднє сприйняття явищ дійсності (господарського процесу, роботи обліково-економічного апарату)	Застосовується під час проходження виробничої та переддипломної практики
Ілюстрація, демонстрація	Показ ілюстрованих посібників, макетів бухгалтерських документів, фінансової, податкової, статистичної звітності, плакатів, малюнків на дошці, таблиць тощо. Ілюстрація передбачає показ матеріалів у статичному вигляді	Застосовується на лекціях, під час практичних занять, тощо
Практичні методи		
Вправа	Полягає у повторенні певних дій, під час яких виробляють уміння та навички застосування набутих знань як у звичайних, так і незвичайних умовах	Застосовують на практичних заняттях
Тренувальна вправа	Виконуються за певним зразком, інструкцією	

Тести	Виконуються самостійно	
-------	------------------------	--

- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

- за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

- за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

11. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Менеджмент» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Система контролю знань та умови складання заліку. Навчальна дисципліна «Менеджмент» оцінюється за модульно-рейтинговою системою.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою. Дисципліна складається з двох змістових модулів. Перший змістовий модуль – **35 балів**, другий ЗМ – **45 балів**.

Підсумковою формою контролю є залік (максимальна кількість балів – **20**). На залік виносяться вузлові питання, типові та творчі завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

Поточний контроль

Поточне тестування та самостійна робота											Залік
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	Мкр1	T6	T7	T8	T9	T10	Мкр2	
			T5						T11		
6	6	6	7	10	7	7	7	7	7	10	
35					45						20
100											

За перший модуль студент може набрати максимально **35 балів**, за другий – **45 балів**, на заліку – **20 балів** (разом за курс – **100 балів**).

Мінімальний допусковий бал – **35**.

Система отримання балів накопичувальна.

Порядок переведення рейтингових показників успішності
у європейські оцінки ECTS

№ з/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1.	90-100	A	Відмінно
2.	82-89	B	Добре
3.	75-81	C	Добре
4.	64-74	D	Задовільно
5.	60-63	E	Задовільно
6.	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
7.	1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але

	студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

13. Методичне забезпечення

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- бланки документації;
- робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт).

14. Рекомендована література

Основна:

1. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Організація праці менеджера. Підручник. –2-е видання, перероб. та допов.: В Д «Професіонал», 2007. 416 с.

2. Гріфін Р., Яцура В. Основи менеджменту: Підручник / Наук. ред. В. Яцура, Д. Одесневич. Львів: БаК, 2001. 624 с.
  3. Данюк В.М. Організація праці менеджера: Навч. посібник / В.М. Данюк. К.: КНЕУ, 2006. 276 с.
  4. Довгань Л.Є. Праця керівника або Практичний менеджмент. К.:«Ексоб», 2002. 246 с.
  5. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту: Підручник / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. – 2-ге вид., випр. і доп. К.: «Академвидав», 2007. 464 с.
  6. Макаренко І. І. Конспект лекцій з дисципліни «Менеджмент» / І. І. Макаренко. Харків: ХНУМТ ім. О. М. Бекетова, 2016. 82 с.
  7. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Менеджмент міжнародних корпорацій». Тернопіль, ТНЕУ, кафедра міжнародних економічних відносин, 2018. 63 с.
- Додаткова:*
8. Буга О. І. Застосування ділових ігор в процесі вивчення дисципліни «Основи менеджменту і маркетингу». – Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу / [ред. кол.: Войцехівський К. Ф. (гол. ред.) та інші]. – Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2020. Випуск 3 (35). С. 51-55.
  9. Буга О. І. Значення функції мотивації в сучасному менеджменті (Тези). – Міжнародна наукова конференція – Механізми забезпечення розвитку економіки в умовах глобальних змін: міжнародний досвід, м. Рига, Латвійська Республіка 21-22 жовтня 2022 р. С. 100-102.
  10. Буга О. І. Ділові ігри в підготовці фахівців до управлінської діяльності: навч.-метод. посібн. Вінниця: друкарня-видавництво «Твори», 2023. 62 с.
  11. Завадський Й.С. Менеджмент: – Т.1. – Вид. 2-ге. К.: Укр. фін. ін.-тут менеджменту і бізнесу, 2002. 542 с.
  12. Збірник тестових завдань для самостійної роботи студентів, що навчаються за напрямом «Менеджмент», освітнього ступеня «бакалавр» / Укладачі: Проскура В. Ф., Лазанець А. Г., Білак Г. Г. Мукачево: МДУ, 2016. 166 с.
  13. Кравченко В.О. Загальний менеджмент. Конспект лекцій. Одеса, ОНЕУ, 2012. 170 с.
  14. Кравченко В.О. Основи менеджменту. Навчальний посібник. Одеса: Атлант, 2012. 212 с.
  15. Кравченко В.О., Пучкова С.І., Ступак С.М. Організація праці менеджера. Навчальний посібник. Одеса: ОКФА, 2011. 230 с.
  16. Кредісов А.І. Історія вчень менеджменту: Підручник для вищих навч. закладів. К.: Знання України, 2000. 300 с.
  17. Практичні ситуації та завдання з дисципліни «Менеджмент» для студентів спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладач: Кужда Т. І. – Тернопіль: ТНТУ, 2018. 38 с.